

TITVLVS LI

uel armatus cruentatusq; q̄ Phœbus crinit⁹ cū citharæq;
decorus. **E**go nihil omisi: quo me paci præseruarem: nec
miseros colonos tuos cogere plangere: ciues collachry
mare: te uero tandē & regno cedere: & fortasse uitæ. **S**ed
nihil profeci magis q̄ si littus ararem: quod **D**idoni obiit. **Vir. 4. æne.**
cit apud **M**aronem **H**iarbas. **A**ssidue peior & imanius fa-
ctus es: nec quicq; præteristi quod ad me prouocandum
intellexeris posse facere. **N**ā & seruos meos cæcidisti: &
agrum inualisti: & affecisti nos omni iniuria. **C**ogimur &
nos (ut homines sumus: sentimus dolores: ac nequimus
nō interdum perturbari) cum urget causa uabementior:
aliquando ulcisci nos atq; nostros: declarareq; q̄ iniqua tu-
lerimus mente tuam in nos diuturniorem insolentiā atq;
imodestissimam uastitatem atq; depopulationē. **N**e igit̄
aut inobseruantes nos aliquis unq̄ dixerit **M**artialis legis:
aut tu te oppressum improuide dicas: indicimus tibi bellū
ad tertiū kalendas **M**artias: ut deinceps intelligas: nec ad
nos tuto uenturum ex tuis quemq; esse: nec non tibi agro
tuo: tuisq; cauendum esse die noctuq; terris. **T**unc enim
edicto belli nemo nos accusabit iniuriarū: nec tu tibi non
prædictum esse: dices. **R**em habes. **E**xercitus apparabi-
mus: quāto poterim⁹ plures: quotq; nobis uidebunt equi-
tum peditumq; milia: in te debellādum traducemus: om-
niq; annitemur opera: tibi declarare q̄ male senseris: cum
amicitiā nostram non tantifeceris: quanti faciunda fuit:
sicq; alij quādoq; deterrebunt ab ijs sceleribus cōmitten-
dis: pro quibus se poenas aliquādo duros esse sciant. **E**x
Mediolano. xiiij. kalendas **M**aias.

¶ Belli edictiua familiarissima.

Quantis nostros affeceris incōmodis: & ministros contu-
melijs: agros depopulationib⁹: & filios ipsos interdū uul-
neribus nō ignoras. **N**os omnia uolumus prius experiri:
q̄ armis cōtendere: pacis poti⁹ studiosi: ut regulos eē de-
cet q̄ belli: cui uix sufficiunt tyranni. **T**e nōnunq; admo-
nuimus / ut desisteres ab iniurijs: non esse nos aliud q̄ ho-
mines: aliquādoq; fortasse non toleraturos: qd̄ sapius ui-

TITVLVS LI

dimus inuiti quidē: sed tuā demolitionē expectantes. **E**o fuisti tu semper imanior: minusq; nostris cōminationibus credidisti. **Q**uare cum uerbis proficere nos nihil posse intelleximus: ad arma cōfugere auxiliaria constituimus: & q̄q; regulus non multū apparere possum armorum: non multo tñ posse te plura scimus: q̄ nos ualeamus. **Q** si qui tecum sociale bellū ex nostris finitimis contrahent (ut solent aliquādo inquieti uelle uiuere multi) nos quoq; socios ex ijs nobis asciscemus: quibus in te uahementior ac æquior sit pugnandī causa q̄ illis in nos. **E**go nemini sum iniuri: **Tu** multis. **D**e me nemo: de te iure querunt multī: **S**ed tu curabis ut uoles: ego rem sequar ut uidebitur. **Tu** tibi hac epistola bellum indictū censeto: ut post tertīū Kalendas **Martias**: hostē me paratum esse tibi ducas. **Ex** **Mediolano. xij. kalendas Maias.**

¶ Belli edictiua grauis.

- Plato** Bellum edicere dixit **Plato**: nō decere quemq; nisi reges.
- Aristoteles** **A**t modestius **Aristoteles** artē esse militarē inquit: in qua non nisi iuste se quisq; exercet. **N**ō em̄ iniustus uictoria est expectanda: ut **Homerus** ait: sed interitus. **S**equit̄ enim a tergo iniustos deus: **Seneca** teste. **O**mnis igit̄ in bellādo ratio fundata esse debet in æquitatis lege: ut nihil iniquū attemptetur: ut uoluit **Tullius**: nihil fiat: quod a bonis & æquis uiris probari nequeat. **N**am ut negligant̄ iura: non regibus locus est: sed tyrannis. **H**i em̄ (modo sic libeat) illi sunt in quos illud **luuenalis** dici potest: **S**ic uolo: sic iubeo sit pro ratione uolūtas. **A**t ubi iura seruant̄: nihil esse potest uiolabile / nihil corruptū / nihil imundū: ut **Gregorius** inquit. **Q**ui **Martē** sequitur: eū sequi **Martē** debēt: cui sacra fieri queant: qui non iniuria sit in concilio cōnumerandus superum: **A** quo nihil inuenit̄ factum uiolenter: omnia innocenter: & illo (ut **Virgilius** docuit) præcepti sine: **P**arcere subiectis: & debellare supbos. **I**mmo interdū eo de quo inquit **Psalmistā**: **Q**uis ascendet in montē sanctum tuū: aut quis stabit in tabernaculo tuo: **I**nnocēs manib⁹ &
- Homerus**
- Seneca in**
tragœdijs
- Tullius**
- luuenalis in**
vj. satyra.
- Gregorius**
- Vir. vj. æne.**
- Dauid**

TITVLVS LI

mūdo corde: qui non accepit in vano animā suam: nec iu-
 rauit in dolo proximo suo. **H**omūculi quid in hoc orbe fa-
 cimus: qui socios iugulamus / finitimos uiolamus: nec pro-
 prijs (quasi **P**elopes) filijs parcimus: **V**nde tantū creuit **P**elops
 in nobis facinus: **N**on aliunde certe: q̄ ex auariciæ labe:
 ambitionis rota: inuidiæq; liuore: ut i te manifesto cogno-
 scim⁹ q̄ iam **P**hinaus effect⁹ es: aut **T**antalus: cui⁹ & detur. **P**hinaus
 parint **H**arpyiæ mensas: & neq; unde potēt: nec poma sa- **T**antalus
 turent: præ nimia qua detineris cupiditate: quiq; non fa- **I**xion
 bulose at uero dici possis in **I**xionis torqueri rota: **S**isy- **S**isyphus
 phijs assidue uehendo saxo cruciari. **Q**uid em̄ tu non cō-
 cupiscis æstuante ista tuæ mentis furiosissimæ fornace:
Quos amicos (q̄uis simulatos omnis: nullos stabiles) non
 ambis: ut maior fias: ac potentior: **Q**uibus satellitib⁹ (q̄q̄
 fidelib⁹ nullis: sed ad tempus tibi obsecundantibus) non
 polliceris plurima: ut tibi morigeri sint in omne scelus:
Quoties tu nocte intempesta furtis eos & latrocinijs ex-
 ercuisti: quos uidisti tibi deditos: **Q**uotiens multa uicinis
 eripuisti: sacros prædiorum ac finium lapides subtraxisti.
In ipsis lætulis eos cæcidisti: a quibus rem tuā detegi pos-
 se credidisti: **P**roinde qui tecum in aliquo fuit nefario cri-
 mine: curat nihil aliud: q̄ ut abs te prope diffugiat: hinc
 alios quæris tibi fures: alios trāsfugas: alios pfidos: nec cō-
 fideras in eū esse fidē posse neminē: qui fidē nulli seruat:
 cuiq; credere ualeat nemo. **R**esciunt inde nō multo post
 omnia: quæ clanculū te ducis cōmisisse nulliq; nota. **Q**u-
 cum alias sæpe: tum hoc anno bis ad nos delatū est ab ijs
 q̄ neq; mentiri sunt soliti: nec alia id mibi reserarūt de cau-
 sa: nisi quia noluerint tantā me semp̄ incōmoditatē sequi:
 nec me quicq; ex ea re scire. **N**am ubi quererer: & armēta
 mibi noctu surripi & in prædijs nocturnas factas eē depo-
 pulationes ac uastationes innumerabiles & in agris mul-
 ta deesse: quæ quis subtraxisset: nesciremus: detexerunt iij
 latronē: probarūtq; non uulgaribus argumentis: quid in
 nos egeris: quid agere nixus sis. **S**criplimus ad te sæpe:

rogauimusq; ne nos malles hostes q̄ amicos: contra ingenuam meā uiuēdi rationē esse: ut molesti cuiq; fieremus: sed coactos id demū non esse nos neglecturos. Respondisti tantū eē ab Lacedæmone Athenas: quātū Athenis Lacedæmoniā: neq; curare te uerba: cum uiri ducis fili⁹: non mulieris famulæ fueris. Tandem hoc uentum est: ut Marte nobis hæc tua iniuria ppulsanda sit: quā Phœbo tueri me nequeo. Tua tamē causa in bellū nos existimes cadere: meminerisq; quod Virgili⁹ ait sanctissime: At sperate deos memores fandi atq; nefandi. Ad tertium kalendas Martias indico tibi exitiale bellum: quod ferro flammisq; definiat. Vt enim & crudelissimus es: & sæuissimos habes clientes atq; tuorū ministros scelerum: sic nos fore in te tuosq; imanissimos: expectato. Si qua in re mitiores nos exhibebimus: id benignitati naturæ nostræ concedeatur: quæ interdum plus sibi seruiet q̄ tibi sæuiet. Præter ea cōiugi tuæ pudicissimæ filijsq; tui dissimillimis compatiemur: ut homines sumus: & Terentiano instituto: nihil humani a nobis putamus alienum. Trāfacto igitur eo die quo edicimus tibi bellum hac epistola belli edictiua: nihil esse tibi tuisq; mecum atq; cum eis cōmune ducas: præter præliandi cupiditatem. Nunc habes & quid tibi cauendū sit: & quid mibi cogitandum. Ex Medioloano undecimo kalendas Maias.

Vir. j. ænei.

Terentius

Synonyma belli edictiua.

Tali die bellum indictum esse tibi: scito.

Post eum diem pax mecū tibi nulla futura est.

Fac ut existimes p⁹ eū diē: ppetuas tibi mecū inimicitias.

Implacabile trāfacto eo die exercebit inter nos odiū.

Nibil post eum diem inter nostros tuosq; exercebitur belniuentiæ.

Tuā ob causam talis dies initiū nobis cōstituet belli.

Prælia quæ tali die sum⁹ tecū inituri: cessabūt deide nūq̄.

Ea dies principiū nobis erit præliā di: nullū habitura finē.

Fecere iūriæ tuæ ut nūq̄ p⁹ eū diē bello cōstitua abstiere.

Nemo
belli
Frust
hendi
Cogni
Adime
mutes

Polter
Gedeb
uatur
plem
michi
dider
debit
Post
hazim
armat
uolub
uolub
uolub
globe
uolub
no. x

Curat
ubiq;
bellu
esse fi
in utri
tu hinc
partib;
uris que
uolub

TITVLVS LII

Nemo me iam distrahet: ut peracto die illo: sim assidue tibi bellum illaturus.

Frustra laborabis: si lapsa die illo cēsebis posse nos a praeliando diuertere.

Cupim⁹ diē talē aduētare: ut deiceps geram⁹ sp̄ bella tecū
Adeo me coegisti tuis iniurijs s̄uire: ut eo die supato im mortales simus futuri hostes.

¶ Titulus. liij.

¶ Pacis proclamatiua familiaris.

Posteaq̄ nō mediocres nos ad bellum puocauerunt causae: subest iam ultima praeliandi ratio: ut in pace ocioq̄ uiuatur: ut apud **Thucydidē** legiē: & **Cicero** ppulchre cōplexus est. **Nos iam dudū iuste mouerūt ad cōmunes inimicitias rationes:** quibus alteri alteris non cessimus. **Cre-** didere tui iā sibi fines nostros cōmunes esse pascuiscq̄ suis debitos. **Nos secus sensimus. Res dirimenda bello fuit. Post cruoris tantū effusum: Mars uiam inuenit ueri. Sub-** latae sunt discordiarū uia. In pacatissimā & tranquillissimā uenimus mentem. **Ager noster nobis relictus est. Vos iure cessistis. Iam est pax perpetua proclamāda. Sciant igitē & nostri oēs & exteri: licere publice priuatimq̄ inter nos nostrosq̄ quicqd rerū agi: & cōmerciorū omnibus transigi: sublataq̄ nobis bellorum leges praconiscq̄ uoce n̄as haec proclamatiuas pacis litteras declarari. Ex Mediola no. x. kalendas Maias.**

Thucydi-
des
Cicero.

¶ Pacis proclamatiua familiarissima.

Curate o nostrarū urbium praesides: passimq̄ custodes ubiq̄ publice proclamare pracones nostros: post diutina bella: inter nos **Tauriscosq̄** transacta: iam pacē indelibile esse firmatam: ut omnibus liceat quoquo modo res suas in utriusq̄ imperijs agere: tū pedemōtanis apud **Insubres** tū **Insubribus** in pedemontio: tum exteris in utrisq̄ principatibus: omnes em cessarunt discordiarū causae: cū de iniurijs quas querebamus nobis illatas esse: pacti simus: nec cuiusq̄ uel minime rixae super sit causa. **Lætandum autem**